

Sacha Bronwasser

MITÄ
ET NÄE

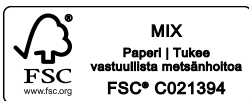
DOCENDO

Sacha Bronwasser

MITÄ
ET NÄE

Suomentanut Sanna van Leeuwen

DOCENDO

Ensimmäinen painos

Hollanninkielinen alkuperäisteos

Luister

© 2023 by Sacha Bronwasser

Originally published by Ambo|Anthos uitgevers, Amsterdam

All rights reserved. Text and data mining not allowed.

Suomenkielinen laitos

© Docendo, 2026

Docendo on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

www.docendo.fi

Suomennos: Sanna van Leeuwen

Kansi: Päivi Veijalainen

Ulkoasu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-850-567-9

Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuden liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@docendo.fi

Pariisi, syyskuu 2021

Uutinen levisi nopeasti, niin kuin sellaiset uutiset aina.

Kun ensimmäinen tieto Pariisista tuli, tiesin heti sen koskevan sinuakin. Siitä on nyt melkein kuusi vuotta. Se oli perjantai kolmastoista päivä, päivämäärä kuin huono vitsi.

Netissä moni ilmoitti olevansa ”turvassa”. Ystävät, serkku, kaukaisempi sukulainen. Vanhat opiskelukaverit, omat entiset oppilaani. Valokuvamessujen näytteilleasettajat, sinun kollegasi. Muut, hyvänpäivätutut – oli ällistyttävää, kuinka paljon tuttuja maailmannäyttämön reunalla roikkui. Sinäkin olit siellä, Flo, mutta sinun sometililläsi oli hiljaista. Pahaenteisen hiljaista suorastaan.

Katselin uutiskuvia ja videonpätkiä, sinä iltana ja seuraavana päivänä. Selasin läpi kymmeniä kuvia kaatuneista terassituoleista, lasinsirujen peittämistä jalkakäytävistä, muoviin kääntyistä ruumiista, joita kuljetettiin pois mellakka-aidoista improvisoiduilla paareilla. Kuvia ristiin rastiin jumiutuneista paloautoista ja ambulansseista, paikalle kerääntyneistä poliisiautoista. Bulevardit ja avenuet ja aukiot olivat tupaten täynnä apujoukkoja, mutta silti kaikesta oli pulaa.

Täsmäsivätkö paikka ja aika? Voisivatko nuo olla sinun hiuksesi? Näkyivätkö tuolla sinun pitkät raajasi? Saappaasi?

Tunnistaisinko sinut vielä näin monen vuoden jälkeen, tuota taustaa vasten?

Olitko vielä elossa? Sitähän minun olisi tietysti ensimmäiseksi pitänyt kysyä.

”On eri asia katsoa ja nähdä”, sinä opetit meille kauan sitten, kun vielä olimme hyvin nuoria. Minä en kahtakymmentä, sinäkin alle kolmenkymmenen. Luokkahuonetta ei ollut sinä päivänä tavalliseen tapaan pimennetty. Sinä, opettajamme, et johdattanut meitä tietyn valokuvaajan teoksiin tai ensimmäisen valokuvan historiaan, et tutkimusretkelle minnekään jumalan selän taakse, minne joku oli raahannut levykameran ikuistaakseen tietyn maiseman ensimmäistä kertaa sitten alkuräjähdyksen.

Ei, sinä opetit meille, mitä tapahtuu ennen kuvan ottamista. Ja sitä me harjoittelimme aivan kotikulmilla. Parhaimmillaankin olimme saattaneet joskus *katsoa* luokkahuonetta, johon kokoontuimme viikoittain aina samalla kellonlyömällä, muttemme todennäköisesti koskaan *nähneet*. Siitä me nyt aloitimme. Käskit meidän antaa katseemme vaellella vartitunnin ajan ja nimetä kaiken mielessämme. Vasta viidentoista minuutin jälkeen saimme kirjoittaa mitään ylös. Harjoitus oli lapsellisen helppo.

Teimme niin kuin pyysit, niin kuin me aina teimme kaiken pyytämäsi. Siihen aikaan kymmenen vuoden ikäero oli ero untuvikon ja joutsenen välillä. Sinä istuit koko sen ajan hiljaa ja katselit ulos, sisään paistava syysaurinko valaisi terävän profiilisi. Saappaat pöydällä – elimme kahdeksankymmentälukua.

Olimme istuneet tuossa luokkahuoneessa jo kuukausia, mutta vasta nyt panin merkille, miten kaikki siellä *roikkui*: taipuneet sälekaihtimet nuhjuisine naruineen, väsyneet kattolevyt, pölyiset hämähäkinseitit loisteputkivalaisimien väleissä. Tarkastelimme luokkahuonetta hiljaa ja nimesimme kaiken vanhan, lommoisen, sinapinkeltaisen linoleumilattian kiillosta kipsilevyjen kellastuneisiin reunoihin seinän ja katon yhtymäkohdassa. Kaikki jähmettyi paikoilleen ja syöpyi sen jälkeen muistiin kuin valo vanhassa daguerrotyypissä, josta olit kertonut meille muutama oppitunti takaperin. Pystyn vielä tänäkin päivänä palauttamaan mieleeni kaikki ne neutraalit, arkipäiväiset yksityiskohdat, jopa haalistuneet tekstikortit luokan nurkassa kuudentoista laatikon korkuisen arkistokaapin metallikehyksissä. Ymmärsin, mihin pyrit. Kun näkee, osaa kertoa. Ja kun kertoo, tallentaa. Tarvitsemme kieltä silmiemme avuksi.

Vasta myöhemmin käsitin, että ainakin sen olin oppinut sinulta – huolimatta siitä, mitä oli tapahtunut, miksi ikinä olitkin valinnut minut ja kenen syytä mikäkin oli.

Ensi alkuun odotin. Iskujen jälkeen minä odotin. Kuulin pian, että olit hengissä. Myös miten, missä ja milloin – viestit viuhvivat edestakaisin. Mutta minä odotin. Kairosta, otollisen hetken sanansaattajaa. Rohkeutta. Tai ehkä odotin, että unoh taisin sinut taas. Olihan aikaa kulunut jo niin paljon.

Mutta sitten, tämän vuoden 2021 syksyllä, tuo ilta Pariisissa tuli taas luo, kaikilta ruuduilta. Taas samat kadut, vilkkuvalot, kuivat pamahdukset. Tarinat. Oikeudenkäynti tekijöitä vastaan oli alkanut, ja ranskalaiset lehdet, joita luin työtäni

varten ja käsittelin oppitunneillani, kertoivat päivä toisensa perään eloonjääneiden uhrien ja sivustakatsojien kokemuk-
sista. Tapauksesta tehtiin Netflix-sarjakin.

Sinun kasvojasi ei puhuvien päiden joukossa näkynyt. Sinun tarinasi ei ollut yksi niistä, sinä olet aina vaiennut. Taas samat kuvat, joita et näkisi koskaan.

Otin vapaata, lähdin Pariisiin, ja täällä olen yhä.

Missä muuallakaan kertoisin tarinani? Tästä kaupungista minä sain kiittää sinua ja sinä minua, tästä oli tahattomasti tullut saranakohtamme. Täältä minä etsisin sanat, itselleni ja sinulle.

Kävin harmaalla kaupunkipyörällä kaikissa osoitteissa, jotka vielä muistin ulkoa. Ajelin tutuilla kaduilla, pyöräilin Seinen vartta kauas kaupungin rajojen ulkopuolelle asti. Kaikki tuntui kutistuneen.

Ajoin myös iskujen tekopaikoille, jotka olin merkinnyt karttaan. Punaisella, horjuvalla viivalla. Ja samalla tavalla liikuin itsekin eilen iltapäivällä tyhjän Boulevard Voltairen lämpimällä asvaltilla, autottomana sunnuntaina.

Comptoir Voltairea ei enää ollut. Brasserien punaiset aurinko-
katokset oli vaihdettu sinisiin (olitko nähnyt, että ne olivat punaiset? olitko nimennyt värin?), ja sen nimi oli nyt Les Ogres, jättiläiset. Paikka oli edelleenkin erikoistunut liharuokiin.

Seisoin tovin jalkakäytävällä, koetin palauttaa mieleeni sen perjantain, löytää sinut täältä. En onnistunut, jatkoin matkaa.

Toisella puolella Pariisia asukkaat ja vierailijat parveilivat Riemukaaren ympärillä. Se oli pakattu parin viikon ajaksi

hopeankiiltävään kankaaseen Christon ja Jeanne-Clauden postuumina taideprojektina. Se oli kuin alttari, jonka ympärillä ihmiset tungeksivat valokuvaamassa itseään.

Ehkä kankaan alla ei ollutkaan mitään. Ei ollut silloinkaan, kun Marie Louisen olisi pitänyt ajaa kaupunkiin kaaren ali, mutta rakennelma ei ollut vielä edistynyt perustuksia pitemmälle. Napoleon teetti häntä varten valerierimukaaren, puiisiin telineisiin kiinnitetyn maalatun kankaan, aidonkokoisen illuusion. Marie Louise ajoi ilmasta ja lepattavasta kankaasta tehdyn riemukaaren alitse. Jos historiaa jossain jatkuvasti keksitään, kirjoitetaan uudelleen ja uskotaan, vaikka vain pienen hetken ajan, niin täällä, Flo.

Täältä lähetän sinulle nämä viestini. Yhteinen menneisyytemme on ollut kengässäni hiertävä kivi, jonka olen halunnut jättää huomiotta, mutta kun kerran olin ottanut sen sieltä pois, en saanut työnnettyä sitä enää takaisin. Sinun on nyt uhrattava sille hetki aikaasi.

Kuuntele.

I
Philippen tarina
1986

*

Tarinaamme tarvitaan kolmas henkilö, koska jokainen tarina lepää kolmen jalan varassa. Muuten se kaatuu. Nämä kolme jalkaa olemme sinä, minä ja Philippe Lambert. Mies, jota sinä et koskaan tuntenut ja minäkin vain hetken, mutta jota ilman tätä tarinaa ei voi kertoa. On mukavampi puhua jostakusta muusta, mutta sitähan sinulle ei tarvitse selittää, Flo.

Aluksi sinä ja minä siis liikumme itsemme ulkopuolella, neutraalilla maaperällä, hänen tarinassaan. Hahmon, joka on koottu muistoista ja löytyneistä paperinpalasista. Oletamuksista, rekonstruktioista. Huhuista, maalauksista, toisten ihmisten tarinoiden katkelmista. Silitettävistä kauluspaidoista, kesken jätetyistä lauseista, kahvinporojen jämistä, tupakannatsoista porraskäytävän pienessä tuhkakupissa. Ja päivämääristä ja koordinaateista tietenkin, niistä myös.

Philippe siis.

Jokaisessa perheessä on joku ”vähän erilainen”, ja Lambertin perheessä se oli kuopus. Ensimmäiset kolme lasta, kaksi poikaa ja tyttö, osoittivat jo nuorina isän puolen itsevarmoja ja vaativia piirteitä. He olivat syntyneet vuosina 1948, 1949 ja 1951 Rue Leclercillä Pariisin neljännessätoista arrondissementissa.

Joka aamu kello viisitoista yli kahdeksan Traction Avantin valkoiset pyörät pysähtyivät jalkakäytävän korkean reunuksen viereen ja autonkuljettaja odotti, että isä ja johtaja Christian Lambert tuli ulos, avasi itse takaoven (hänestä oli vanhanaikaista, että kuljettaja nousi autosta), istuutui takapenkille ja otti sulavalla liikkeellä hatun päästään. Vuonna 1952 Lambert oli nimitetty televiestintäministeriön kansliapäälliköksi, mikä kruunasi hänen tasaisen marssinsa Ranskan virkakoneiston halki. Hänellä oli maine keikarina ja mallillisena modernistina, joka ei itse uskaltanut politiikkaan. Neljännen tasavallan myrskyaallokossa, aikana ilman kenraali De Gaullea, La Posten tuli olla luotettavasti aaltoja kyntävä höyrylaiva – johtaja Lambert oli vertauskuvien ystävä.

Korkeammalle saattoi ranskalainen virkamies tuskin yletä. Isompi asunto uudessa kaupunginosassa kuului asiaan. Siihen tarkoitukseen löytyi tilava, hevosenkengän mallinen huoneisto, jossa oli seitsemän huonetta, korkeakkunainen salonki ja kirjasto. Asunto sijaitsi Rue Marbeaulla ylellisen kuudennentoista arrondissementin reunalla, missä sijaitsi nurkan takana useita suurlähetystöjä ja Saksan konsulaatti. Kadun länsipäässä, kehätien toisella puolella, himersi vihreänä Bois de Boulognen puisto.

Tähän elämänvaiheeseen kuului myös neljäs lapsi.

Philippe päätti tulla maailmaan eräänä helmikuun aamuna vuonna 1954 niin ripeästi, etteivät vanhemmat ehtineet edes lähteä sairaalaan. Hänen äitinsä Ghislaine Lambert synnytti hänet eteishallin uudelle parketille, puhelimitse hälytetty lääkäri oli juuri ehtinyt ovesta sisään, hänellä oli vielä takki yllään.

Uusi vauva oli terve, mutta itki paljon ja oli säikky, ja toinen silmä karsasti. Ensimmäisinä elinkuukausinaan hänellä oli kouristuksia, niin että hänen kätensä ja jalkansa nytkähtivät äkkiä levälleen. Se meni ohi ajan myötä, mutta lapsi tuntui olevan jatkuvasti varuillaan ja meni helposti tolaltaan. Ensimmäisiin viiteen vuoteen häntä ei voinut jättää hetkeksikään yksin. Hän tarrautui kiinni lastenhoitajien esiliinoiniin ja äitinsä muotileninkeihin. Äidin mielestä syy oli Philippen syntymäpaikassa. Heidän ei olisi ikinä pitänyt muuttaa.

Vuoden 1889 maailmannäyttelyn aikaan tässä kaupunginosassa oli ollut härkätaistelutareena, *La Gran Plaza de Toros*, valtava metallikattoinen tiilirakennelma, johon mahtui kaksikymmentäkaksituhatta katsojaa ja jonka oli rahoittanut ryhmä espanjalaisia häränkasvattajia. Matadoreja tuotiin Madridista, kaduille kuului areenalta säännöllisesti hurrausta, seudun naisväki alkoi yhtäkkiä koreilla mantillahuiveilla ja viuhkoilla ja kuljettaa käsilaukussaan El Gorditon signeeratua valokuvaa. Neljässä vuodessa Iberia-kuume kuitenkin laantui. Mielenkiinnon ehtyessä rakennus purettiin, ja vapautunut alue täytettiin Haussmann-tyylisillä asuintaloilla.

Philippen äiti uskoi, että selitys Philippen luonteelle piili reilun puolen vuosisadan takaisessa areenassa. ”Tällä maa-perällä”, oli Ghislainella tapana sanoa osoittaen kiiltäväksi

puunattua parkettia, ”on yksinkertaisesti tehty liian paljon väkivaltaa. Sillä on vuodatettu verta. Lapsi vaistoa sen.” Se ärsytti Philippen isää. Hän sanoi: ”Kulta, me asumme neljännessä kerroksessa. Tähän verrattuna kolme ensimmäistä makasivat kehdoissaan katakombeissa. Heille siitä ei koitunut minkäänlaista vahinkoa.” Ja sitä paitsi, oliko Pariisissa neliömetriäkään, jolla ei olisi vuodatettu verta?

Oli pelkkä sattuma, että kuopus oli vähän erilainen. Herkempi, helpommin järkyttyvä. Ei siitä tarvinnut olla huolissaan. Varmasti pojalla oli silti tarpeeksi älynlahjoja, niinhän heillä kaikilla oli, ja muussa tapauksessa johtaja Christian Lambert voisi käyttää suhteitaan auttaakseen myös Philippen oikeille raiteille.

Neljässä taulussa, jotka perheestä vuosien kuluessa maalattiin, erilaisuudesta ei näkynyt merkkiäkään. Philippen vasen silmä, joka kalliista hoidoista huolimatta pysyi aina vähän kierona, retusoitii. Hänestä varttui kaiken kaikkiaan komea nuorukainen, jonka suora kastanjanvärinen tukka periytyi myöhemmin hänen omille pojilleen. Hänellä oli pitkähkö selkä ja Lambertien kulmikas leuka, joka ikuistui edukseen öljymaalauksiin.

*

Kun Philippe oli kolmentoista, hänen isoäitinsä jäi auton alle tullessaan Monceaun puistosta. Tämä oli lähtenyt yllättäen ylittämään Boulevard de Courcellesia, vasemmalta tuleva bussi ei ollut mitenkään ehtinyt jarruttaa. Järkyttynyt kuljettaja oli poiminut höyhenenkevyen naisen maasta ja jäänyt istumaan mummo sylissään jalkakäytävän reunalle kuin univormupukuinen pietä. Isoäiti ei ollut kärsinyt, hän oli kuollut välittömästi.

Philippe oli ollut levoton jo päiviä, ei ollut halunnut mennä kouluun, söi tuskin muruakaan.. Hän oli sanonut, että *mamie* alkoi olla liian vanha asumaan kaupungin toisella puolella, itse asiassa aivan liian vanha pärjäämään yksin, eivätkö he voisi ottaa isoäitiä luokseen asumaan? Philippen veljet ja sisko huokailivat: he olivat siinä iässä, että isovanhemmat olivat heille pelkkä riesa. He lintsasivat sunnuntain perheaterioilta, palvoivat Serge Gainsbourgia vanhempiansa kiusaksi ja polttivat pilveä kahdeksannen kerroksen tyhjilleen jääneissä palvelijahuoneissa. Heidän pikkuveljensä oli eri maata, hänelle isoäiti oli tärkeä. Vanhemmat kielsivät Philippeä höpöttämästä turhia. Sinä aamuna poika ei olisi halunnut lähteä kotoa ollenkaan, mutta isä oli saattanut hänet virka-autonsa kyydissä ankaran yksityiskoulun aitojen sisäpuolelle saakka.

Pari tuntia myöhemmin perheelle soitettiin. ”Philippe

aavisti sen”, hautajaisissa kuiskittiin. ”Isoäiti oli hänelle hyvin läheinen. Jokaisessa suvussa on joku sellainen lapsi.”

Kun perheen vinttikoiria kuoli äkillisesti ruokamyrkytykseen vuonna 1971, kun sinkitty kattopelti putosi rajussa myrskyssä aivan rakennuksen oven eteen ja vahtimestari oli hilkulla jäädä alle, kun tulipalo syttyi Galeries Lafayetten tavaratalossa, jossa Philippen äiti juuri oli ostoksilla – jälkepäin ajatellen Philippe oli useinkin pelännyt asioita, jotka myöhemmin todella tapahtuivat. Joskus hän kuitenkin hermoili myös tapahtumista, jotka eivät koskaan toteutuneet. Matkalla rannikolle viikonlopun viettoon Philippe alkoi jo kolmen vartin ajomatkan päässä Pariisin ulkopuolella anella isäänsä kääntymään takaisin, sillä hän oli vakuuttunut, että kotona vesijohto oli pamahtanut rikki. Vettä oli varmasti ehtinyt vuotaa ympäri lattiaita. Pojan paniikki autossa oli niin käsin kosketeltavaa, että Ghislaine suostutteli miehensä kääntymään ympäri. Koti odotti hiljaa ja hievahtamatta suljettujen ikkunaluukkujen takana. Kun he tuntia myöhemmin lähtivät uudelleen matkaan kohti Saint-Valery-en-Caux’ta, Philippe nukahti heti takapenkille lopen uupuneena.

Kaupungissa oli paikkoja, joita hän mieluummin vältteli: siltoja, asemia, hautausmaita. Hän pystyi nukkumaan vain verhot auki, söi lautasensa tyhjäksi aina myötöpäivään eikä antanut taloudenhoitajan puhdistaa kenkiään, vaan halusi ehdottomasti tehdä sen itse. Sanoja kuten pakko-oireinen, obsessiivinen tai pelokas vältettiin visusti, mitään sellaista ei Lamberteilla esiintynyt. Poika saattoi korkeintaan olla hiukan herkkä. *Un peu nerveux.*

Ennen kuin Philippe aloitti taloustieteen opintonsa, hänen vanhempansa veivät hänet psykologin vastaanotolle, ja tämä suositteli itseluottamusvalmennusta, joka oli uusi ilmiö siihen aikaan. Philippe oppi, että hänen piti hengittää vatsan kautta ja että hän saattoi päästä peloistaan ajattelemalla järkevästi, jättämällä ne huomiotta, ehkä jopa nauramalla niille. Ja ettei kukaan halunnut kuulla hänen varoituksiaan. Hänen ympäristössään itsevarmuus oli normi. Vastoinkäymiset, epäonnistumiset, kohtalo – heidän sukuaan ne eivät kosketaneet. Sitä edes sota ei ollut muuttanut, mutta millä keinoin siitä tarkkaan ottaen oli selvitty, siitä ei puhuttu.

”Älä koskaan unohda, Philippe”, hänen isänsä sanoi, ”että meidänlaisemme ihmiset vievät maata eteenpäin. Ohjaavat rahavirtoja. Johtavat tehtaita ja laboratorioita, ovat kehittäneet Concorden ja Euroopan ensimmäisen avaruusraketin. Junat eivät kulje eivätkä sairaalat toimi itsestään... Ajattele niitä satojatuhansia miehiä ja naisia, jotka joka päivä istuvat La Posten nimissä keltaiseen autoonsa tai polkupyöränsä satulaan ja pitävät huolen, että kaikki tieto päättyy sinne minne pitääkin.” Mielikuva nimettömien virkailijoiden armeijasta saattoi liikuttaa Christian Lambertia syvästi, hän mainitsi sen joka vuosi uudenvuodenpuheessaan pääkonttorilla. ”Ne ovat suuria virtoja, rattaita, jotka pyörittävät yhteiskuntaa, ja niin, niiden takana vaikuttavat meidänlaisemme ihmiset. Meidän joukostamme tulevat johtajat, päälliköt – jopa presidentit. Epävarmoille ei ole siellä tilaa. Kasva mieheksi.”

Philippe työnsi hiussuortuvan syrjään vasemman silmänsä päältä ja teki niin kuin käskettiin. Kai se sitten oli mahdollista. Kai peloille saattoi nikkaroida karsinan mielensä nurkkaan

ja pitää ne siellä. Ne olivat vielä olemassa, mutta niiden yli saattoi kasvaa. Sieltä ne eivät näkyneet muille – eivätkä ne muita kiinnostaneetkaan. Sen hän oli oppinut.

Hän valmistui, aloitti Renault'n johtoportaan, ja yhdellä ensimmäisistä työmatkoistaan Saksaan hän tapasi Laurencen, huolellisesti kammatus Air Francen lentoemännän. Laurence tunnisti lievistä lentopelosta kärsivän matkustajan jo kaukaa, se ei ollut ensimmäisessä luokassa mitenkään harvinaista. Hitunen ylimääräistä huomiota teki matkasta paljon miellyttävämmän. Laurence jäi seisomaan käytävälle kahvikannu kädessään ja jutusteli Philippen kanssa, kunnes laskeutumisvalmistelut aloitettiin. Alaviistosta katsovat kylmänhikiset kasvat vetosivat Laurenceen, ja vastoin lentoyhtiön käytäytymissäännöstöä hän päätti pyytää mieheltä käyntikorttia.

Molempien solakasta ruumiinrakenteesta, suorista tummanruskeista hiuksista ja hivenen pidättyväisestä askeluksesta päätellen he olisivat voineet olla vaikka sukua. Laurence kaunisteli köyhää nuoruuttaan Compiègnessa, Philippe vaiken pelostaan, molemmat kaipasivat säännönmukaista elämää. Vuotta myöhemmin Philippe Lambert ja Laurence Duclos menivät naimisiin ja muuttivat Place de la Nationin lähelle Rue Dorianille asuntoon, johon lankesi ulkoa korkeiden lehmusten kauniisti suodattamaa valoa. Nicolas syntyi kesäkuussa 1983.

*

Ei olisi ollut ihme, jos ensimmäisen lapsen syntymä olisi saanut Philippen sisällä kytevän pelkoröykkiön roihahtamaan ilmiliekkiin. Koska kuten jokainen neuvolantäti tietää, pari päivää napanuoran leikkaamisen jälkeen vastuu ja pelko iskevät nuoriin vanhempiin jälkijärityksen tavoin. Myös niihin, joilla ei muuten ole taipumusta hermoiluun. Siellä, kehossa tai rinnalla tai heidän välissään, on heidän akilleenkantapänsä. Kukaan ei kertonut sitä heille etukäteen, ja vaikka olisikin kertonut, he eivät olisi kuunnelleet.

Mutta siinä missä Laurence päivitteli ääneen, miten hän ikimaailmassa voisi jatkaa elämäänsä, jos tälle pikku olenolle sattuisi jotain, Philippe oli itse rauhallisuus. Hän vaihtoi vaippoja, syötti lasta pullosta (imetys ei heti onnistunut Laurencelta, joten se vaihtui nopeasti pulloruokintaan) ja otti täysin Ranskan tapojen vastaisesti kaikki vapaapäivänsä voidakseen autuaan onnellisena olla ensimmäiset viikot isänä pojalleen. ”Hänelle ei tule koskaan sattumaan mitään”, hän sanoi Laurencelle. ”Hän pysyy aina terveenä, elää hyvin vanhaksi, häneltä ei murru sormenpääkään, sen voit uskoa.”

Nicolas itki ennen kaikkea ensimmäisten kesäviikkojen myöhäisessä iltahämärässä. Joka ilta kymmenen aikoihin Philippe jätti uupuneen vaimonsa yksin asuntoon, missä tämä nukahti välittömästi sohvalle. Hän otti pojan syliinsä ja kanniskeli lasta koko Place de la Nationin ympäri, pitkin

aukion ulkokehän jalkakäytävää, missä liikenteen häly rauhoitti lapsen. Kotona hän silitti hennosti sykkivää päätä, nosti lapsen olalleen ja kulki asunnon keittiössä edestakaisin, kunnes jännittynyt pikku keho rentoutui hänen kaulaansa vasten. Pelko ei ollut vielä koskaan ollut yhtä kaukana.

Oli itsestään selvää, että joku tulisi hoitamaan lasta heille kotiin. Philippe ja hänen sisaruksensa olivat varttuneet kotoon vaihtuvien, huolehtivien varjojen huomassa. Nuorten naisten, joilla oli eri nimi ja ruumiinrakenne, mutta joiden kädet ja äänet sulautuivat lasten muistoissa yhdeksi liikkeeksi, yhdeksi tunteeksi. Käsiksi, jotka pukivat, laittoivat ruoan, pakkasivat laukut, työnsivät vaunuja, hakivat pallot puistoista, poimivat esineet lattioilta ja siivosivat ne kaappeihin, tarkastivat kylpyveden lämpötilan, kampasivat märät hiukset. Silueteiksi, jotka ilmestyivät aamuisin, vilkuttivat heille, odottivat koulun portilla, eivät istuneet koskaan vaan liikkuivat koko ajan sinne tänne olohuoneen ja lastenhuoneen ja keittiön ja kylpyhuoneen väliä. Jotka tiettyyn aikaan päivästä katosivat ääneti takaovesta omaan *chambre de bonne*nsa talon ylimpään kerrokseen, mistä palasivat seuraavana päivänä yhtä hiljaa. Yläkoulun loppuun saakka heidän läsnäolonsa oli ollut Philippelle itsestäänselvyys, eikä hän osannut kuvitellakaan, että toimisi omien lastensa kohdalla mitenkään toisin.

Laurence sopeutui ajatukseen nopeasti. Nicolas oli helppo lapsi, Philippe vaikutti tasapainoisemmalta kuin koko tänä aikana, jonka he olivat tunteneet toisensa, Laurence kaipasi työtään, ja appivanhemmat lupasivat ottaa lapsenlikan etsimisen, palkanmaksun ja asunnon omalle kontolleen: olihan

Rue Marbeaun kahdeksannen kerroksen palvelijahuone tyhjillään. Ajat olivat muuttuneet, ja kansainvälinen au pair vaikutti hyvältä, nykyaikaiselta vaihtoehdolta perinteiselle lapsenhoitajalle.

”Etsin mieluummin pohjoisesta”, Ghislaine sanoi. ”En halua, että lapsenlapseni omaksuu afrikkalaisen korostuksen tai rupeaa käyttämään arabialaisia sanoja. Pohjoisen tytöt ovat sitä paitsi siistejä ja oppivat kielen helposti. Otamme uuden joka vuosi, niin on nykyään tapana.” Hän oli iloinen päästessään luomaan täydellistä, puhtoista kiiltokuvaperhettä kuopukselleen, joka oli tuottanut hänelle eniten huolta.

”Antakaa minun järjestää se, niin on parasta meille kaikille.”

Kuuntele.

Vuonna 1989 Marie saapuu Pariisiin au pairiksi, pakoon entistä elämäänsä. Hollantiin jäävät taidekoulu, hänen opettajansa Flo ja tapahtumat, jotka hän haluaa unohtaa.

Vieras kieli, kiittämätön työ kipuilevassa perheessä ja upea mutta armoton kaupunki tarjoavat Marielle hänen kaipaamansa tunteuttomuuden. Maailma näyttää olevan uuden alun kynnyksellä, niin myös Marien elämä.

Vuosia myöhemmin uutiset kertovat terrori-iskuista Pariisin kahviloiden terasseilla.

Marie joutuu palaamaan taakse jätettyihin muistoihin, kun hän tunnistaa uutiskuvista Flon. Voiko Marie päästää irti menneisyydestään?

Mitä et näe on kiehtovasti rakennettu ja loppuun asti arvoituksena pysyvä romaani ihmisestä, joka haluaa kertoa itse oman tarinansa.

ISBN
978-952-850-567-9
KL 84.2
www.docendo.fi

